

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

Yleisesti ottaen on paljon hyviä muutosehdotuksia.

Vati-järjestelmän sähköisen arkistoinnin kelpoisuusvaatimuksen täyttäminen on yksi keskeisistä tarpeista järjestelmän käytössä, joka vähentää kaksinkertaista tietojen tallennustyötä ja edesauttaa henkilöresurssien tehokasta kohdentamista vaikuttavaan valvontatyöhön. Lisäksi olisi tärkeää, että Vatiin voisi laittaa arkistointimielessä myös salassa pidettäviä tietoja. Vati-tietojärjestelmän edelleen kehittäminen on tärkeää siten, että se tukee yksiköiden työtä.

Terveydensuojelun varallaolo virka-ajan ulkopuolella tapahtuvia häiriötilanteita varten on periaatteessa hyvä ajatus, mutta käytännössä pienemmissä yksiköissä hankala ja kallis järjestää. Se lisäisi huomattavasti koulutus- ja perehdyttämistarvetta ja osaamisen ylläpitoa. Jos olisi toisen yksikön kanssa yhteinen, entistä suurempi tarve henkilökunnan perehdyttämiseen esim. kunkin vesilaitoksen toimintoihin.

Tavoite, että vahvistetaan riskiperusteista lähestymistapaa on hyvä, samoin toiminnanharjoittajien ja muiden toimijoiden selvilläolo- ja huolehtimisvelvollisuuden korostaminen omaan toimintaansa liittyvien terveysriskien osalta. Ilmoitusvelvollisuuden keventäminen vähäriskisten, perusmaksuttomien, toimintojen osalta on kannatettava.

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

-

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

-

Yleistä

Hyvä tavoite on pyrkiä luomaan mahdollisimman selkeä laki.

On myös tarpeen säätää mm. siitä, milloin viranomaisen on annettava asiassa kirjallinen päätös ja lisäksi selkeät muutoksenhakuohjeet.

Muutoksenhaku olisi hyvä olla mahdollisimman monessa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä samanlainen (mm. EtL, TupL) sekä vastaavan seuraamusmaksun kuin EtL 67 §:ssä tarpeellisuutta tulisi arvioida.

Olisi hyvä olla säädetty tai ainakin ohjeistettu milloin on oikeus tehdä fyysinen tarkastus kotirauhan piiriin kuuluvaan tilaan.

Luku 1 - Yleiset säännökset

Nykyisessä laissa oleva terveyshaittakäsite on osittain epäselvä ja yleisesti ottaen eri termejä on tarpeen selittää selvemmin, ettei jää liikaa tulkinnanvaraa.

Ehdotus, että tarkasteltaisiin tilanteita sen perusteella, täyttyvätkö TsL:ssä asetut vaatimukset, tuntuu selkeämmältä. On tarpeen määritellä, milloin tilanne on lainvastainen, milloin kyseessä on ehdoton raja ja milloin ohjeellinen.

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

-

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

-

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

Pieni talousvesiasetus 401/2001 on tarpeen uudistaa kokonaisuudessaan, se on jäänyt monelta osin vanhaksi ja osittain hankalasti tulkittavaksi. Olisi selkeämpää, että pientä talousvesiasetusta sovellettaisiin, jos veden määrä on vähintään 10 m³/vrk ja vettä toimitetaan vähintään 50 henkilölle (nyt tai). Tulee olla mahdollisuus soveltaa julkisen ja kaupallisen alan toimijoille sekä yksittäisiin talousvesikaivoihin. Termistöjen selitykset on tarpeen. Kimppakaivojen ja -johtojen huomioiminen tulisi toteuttaa.

Talousvesilainsäädäntö on nykyisellään monitahoinen suuri kokonaisuus ja osittain hankalasti valvottava. Esim. vesihuoltolaissa ei ole tarkkaan määritelty eri viranomaisten vastuita ja rooleja. Vesilaitoksille on säädetty monia velvoitteita ja varsinkin pienempien laitosten on työlästä hallita kaikkea. Resurssit pienemmissä kunnallisissa laitoksissa ja vesiosuuskunnissa ovat niukat. Olisiko mahdollista joiltakin osin keventää vaatimuksia pieniriskisempien laitosten osalta, esim. vesiosuuskunnat, jotka ostavat veden toiselta laitokselta (ei ole omaa vedenottamoita tai

vedenkäsittelyä). Laitoksen velvoitteita voisi porrastaa eri kokoisille ja tyyppisille laitoksille, tarkastustiheys voisi olla nykyistä vähempi ja suurempi paikallinen harkintavalta tarkastustiheydelle. Pelkästään asiakirjatarkastukset ei ole kannatettava, on hyvä voida tavata kasvatustien, jotta henkilöt tulevat tutuiksi ja esim. häiriötilanteissa yhteistyö on silloin sujuvampaa. Osa tarkastuksista voisi olla asiakirjatarkastuksia.

Yhteistyövelvollisuus vettä myyvän ja ostavien laitosten kanssa on kannatettava asia mm. riskienhallinnassa ja varautumisessa.

Laitosten varautumissuunnitelmien ja terveydensuojeluviranomaisen häiriötilannesuunnitelmien osalta on esitetty, että suunnitelmien yhteensovittaminen tulisi varmistaa lainsäädännöllä, samoin kuin integrointi kunnan valmiussuunnitelmaan. Pelkästään yth:lle ei pidä jättää yhteensovittamisen velvoitetta, vaan velvoite on oltava kaikilla eri osapuolilla. Kannatettava asia, että LVV:lle tulisi oikeus ja jopa velvoite tukea terveydensuojeluviranomaista häiriötilannesuunnitelmaan liittyen.

Elintarvikehuoneistojen kaivovesien osalta tulee luopua nykyisestä velvoitteesta tehdä hallinnollinen päätös, kun talousvettä valvotaan pienen talousvesiasetuksen mukaisesti.

Talousvesiasetuksessa on terveydensuojeluviranomaiselle määritetty velvollisuus ilmoittaa viipymättä ELY:lle sellaisesta saastumisesta, jonka epäillään johtuvan raakavedestä. Elylle ja ympäristönsuojeluviranomaiselle tulisi vastavuoroisesti määrätä velvollisuus ilmoittaa tilanteista (esim. erilaiset ympäristöonnettomuudet ja päästöt), joilla voi olla vaikutusta talous- tai uimaveteen tai muuhun vastaavaan terveydensuojeluviranomaisen valvontavastuulla olevaan asiaan.

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

Jätteiden osalta kehittämissuhteet ovat hyviä.

Jätevesiasioissa selvennykset toimivallan suhteen ovat tarpeelliset.

Kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien riskinarvioinnin suorittaminen, johon liittyen rakennusvalvonnalle on suunniteltu velvollisuus hankkia terveydensuojeluviranomaisen näkemys jätevesien vaikutuksesta kaivoveteen on käytännössä hankala tehdä, sillä yleensä rakentajilla ei ole tietoa kohteen hydrogeologisista olosuhteista. Arvioinnin tekemisen ohjeistus tulisi laatia.

Jätevesilaitoksille tuleva ilmoitusvelvollisuus terveydensuojeluviranomaiselle häiriötilanteista on hyvä.

Jätevesilaitosten tarkkailuvelvoitteen laajentaminen ja terveydellisten riskien arviointi on kannatettava asia.

Varautumissuunnitelmiin tulisi sisällyttää esitetyn lisäksi riskialttiimpien jätevesipumppaamoiden sijaintipaikat eli pumppaamot, joiden ylivuodoista on terveysvaaraa.

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

Leirintäalue ja muu vastaava alue, olisi tarpeen selventää toimivallat eri säädösten ja TSL:n osalta.

Pienten uimarantojen valvonnan keventäminen on kannatettava ehdotus.

Uimarantojen osalta toimijalla tulisi olla vastuu näytteiden otosta ja analysoinnista.

Allasvesikohteissa isompien laitosten osalta näytteenottotiheyttä tulee voida vähentää, perustuen mm. kohteen riskinarviointiin. Viranomaisen ottamien rinnakkaisnäytteiden vaatimuksesta tulee luopua.

Lisäksi olisi tarpeen määritellä nykyistä tarkemmin käymälöiden varustelusta ja määrästä esim. suurissa yleisötilaisuuksissa ja julkisilla alueilla. Julkisten alueiden käymälöiden osalta olisi tarpeen tarkentaa säädöstä.

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

-

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

Tehokkaan ja vaikuttavan valvonnan toteuttamiseksi on tarpeen olla mahdollisuus tehdä tarkastuksia monimuotoisesti.

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

Laboratoriopalveluita tulee olla käytettävissä erilaisissa häiriötilanteissa ja myös erityisanalytiikan suhteen. Kunnille ei kuitenkaan tule säilyttää vastuuta laboratoriopalveluiden saatavuudesta kaikissa tilanteissa.

Valvonnan perusmaksujen osalta tarvitaan yksiselitteinen määrittely miltä kaikilta toiminnoilta perusmaksu peritään.

Pienimmät kohteet, mm. muutaman huoneen majoitushuoneistot, ovat kokeneet maksun haastavaksi. EtL:n puolella on pienimuotoinen toiminta rajattu ulkopuolelle.

Muut maksut: edelleen hyvä olla erikseen lakisääteisesti perittävät maksut ja harkinnanvaraiset maksut. Säädöstä voisi kuitenkin täsmentää.

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

-

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

Pakkokeinot ja muutoksenhaku:

Säädöksiä tulee tarkentaa ja mielellään yhdenmukaistaa muiden terveydensuojelusäädösten kanssa, samoin kuin muutoksenhakumenettelyjä.

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisia säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

VATI- järjestelmän edelleen kehittäminen mahdollisimman tehokkaaksi työnteon tueksi ja arkistointikelpoiseksi alustaksi on merkittävä työn tehokkuuteen ja työhyvinvointiin vaikuttava tekijä.

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

-

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Hämäläinen Sanna
Imatran seudun ympäristötoimi